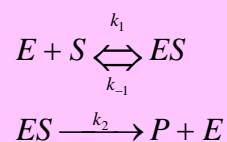

RAZLAGANJE SAHAROZE ENZIMOM

Teorijski deo

Veliki broj enzimski katalisanih reakcija se može predstaviti mehanizmom koji je poznat kao mehanizam Mihaelis-Menten:

Po ovom mehanizmu enzim E reaguje sa supstratom S, gradeći kompleks ES. Ravnoteža između E, S i ES se uspostavlja vrlo brzo ($k_1 > k_{-1}$), ali se zbog slabe rastvorljivosti enzima u vodi ($[E_{\text{tot}}] \ll [S]$, $[ES] \ll [S]$ i $[ES] \ll [P]$) može primeniti uslov stacionarnosti u odnosu na intermedijernu vrstu ES. Brzina reakcije (brzina nastajanja produkta) je:

$$v = \frac{v_{\text{max}} [S]}{K_M + [S]}$$

gde je $K_M = \frac{k_{-1} + k_2}{k_1}$ Mihaelisova konstanta i $v_{\text{max}} = k_2 [E_{\text{tot}}]$ maksimalna brzina reakcije.

Ova jednačina se može zapisati u sledećem obliku:

$$\frac{1}{v} = \frac{K_M}{v_{\text{max}} [S]} + \frac{1}{v_{\text{max}}}$$

Iz jednačine se vidi da, ako se $\frac{1}{v}$ prikaže u funkciji $\frac{1}{[S]}$, dobija se prava sa nagibom $\frac{K_M}{v_{\text{max}}}$ i odsečkom $\frac{1}{v_{\text{max}}}$. U ovoj vežbi se ispituje reakcija enzimskog razlaganja saharoze koja se može predstaviti Mihaelis-Menten mehanizmom. Promena koncentracije saharoze sa vremenom se može pratiti na osnovu promene ugla obrtanja ravni polarizovane svetlosti jer su saharoza i produkti razlaganja saharoze optički aktivne supstance. Optička aktivnost je povezana sa postojanjem asimetričnog ugljenikovog atoma u molekulu. Ugao obrtanja ravni oscilovanja polarizovane svetlosti naziva se ugao rotacije, α , i proporcionalan je koncentraciji aktivne komponente, c , i debljini sloja, l , kroz koji prolazi polarizovana svetlost $\alpha = [\alpha_0]_{\lambda}^T l c$. Koeficijent proporcionalnosti, $[\alpha_0]_{\lambda}^T$, naziva se ugao specifične rotacije i za datu temperaturu i talasnu dužinu upotrebijene svetlosti, karakteristika je optički aktivne supstance. Najčešće se koristi svetlost talasne dužine 589,6 nm (karakteristična žuta linija u spektru pare natrijuma). Ugao specifične rotacije saharoze je 66,55 °, glukoze 52,56 ° i fruktoze – 91,90 °. Kako je ugao obrtanja ravni polarizovane svetlosti jednak algebarskom zbiru uglova obrtanja pojedinih komponenata, tokom procesa inverzije saharoze ugao rotacije će se smanjivati od početne vrednosti α_0 , do granične negativne vrednosti α_{∞} , na kraju reakcije. Razlika $\alpha_0 - \alpha_{\infty}$ proporcionalna je ukupnoj količini saharoze, tj. početnoj koncentraciji, $[S]_0$, dok je razlika $\alpha - \alpha_{\infty}$, gde je α ugao rotacije u trenutku t , proporcionalna trenutnoj koncentraciji saharoze, $[S]$, tako da važi jednačina:

$$\frac{[S]}{[S]_0} = \frac{\alpha - \alpha_\infty}{\alpha_0 - \alpha_\infty}$$

Ugao rotacije se meri polarimetrom. Na slici 1 prikazana je aparatura potrebna za izvođenje ove vežbe.

Slika 1. Aparatura potrebna za izvođenje vežbe.

Eksperimentalni deo

Potrebni rastvori:

1. 1 M saharoza
2. rastvor enzima (10 mg enzima u 10 ml vode)
3. pufer

Napraviti rastvore za merenje početne vrednosti ugla rotacije (α_0) prema uputstvu prikazanom u tabeli 1. Odrediti početne uglove rotacije za sve rastvore.

Tabela 1. Zapremina puferskog rastvora, saharoze i vode potrebne za pripremu smeša za merenje α_0 .

Exp	V pufera /ml	V _{1M saharoze} /ml	V _{vode} /ml
1	15,00	15,00	0,75
2	22,50	7,50	0,75
3	26,25	3,75	0,75
4	29,25	0,75	0,75

Reakcione smeše pripremiti u erlenmajeru prema uputstvu prikazanom u tabeli 2.

Tabela 2. Zapremina puferskog rastvora, saharoze i enzima potrebne za pripremu reakcionih smeša.

Exp	V pufera /ml	V_{1M} saharoze /ml	V enzima /ml
1	30,0	30,0	1,5
2	45,0	15,0	1,5
3	52,5	7,5	1,5
4	58,5	1,5	1,5

U trenutku dodavanja rastvora enzima treba uključiti hronometar i pratiti na polarimetru promenu ugla rotacije sa vremenom u što kraćim vremenskim intervalima. Eksperimente početi od najkoncentrovanijeg rastvora saharoze. Merenje prekinuti nakon 10 min (za razblažene rastvore posle 15 minuta). Isprati kivetu polarimetra i eksperiment ponoviti sa preostalim rastvorima saharoze. Rastvor koji je preostao u erlenmajeru, nakon sipanja u polarimetarsku cev, ne treba prosipati, nego ga sačuvati za merenje ugla rotacije posle "beskonačno" dugog vremena.

Obrada rezultata merenja

Izračunati koncentraciju saharoze u funkciji vremena za sve početne koncentracije. Rezultate predstaviti tabelarno (t , α , c). Za sve ispitivane rastvore nacrtati grafike $c = f(t)$ i grafički odrediti početnu brzinu razlaganja saharoze, v_0 (prvi izvod eksponencijalnog fita za funkciju $c = f(t)$ u trenutku $t = 0$). Nacrtati grafik $\frac{1}{v_0}$ u funkciji $\frac{1}{c_0}$ i odrediti Mihaelisovu konstantu i maksimalnu brzinu reakcije.